

Sygn. akt I UK 493/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania E. N. i D. N.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 czerwca 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej E. N. od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Katowicach
z dnia 13 maja 2014 r., sygn. akt III AUa 1912/13,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 maja 2014 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelacje E. N. (dalej jako ubezpieczona) i D. N. (dalej jako płatnik) od wyroku z dnia 30 kwietnia 2013 r., którym Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił ich odwołania od decyzji z dnia 17 listopada 2012 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. stwierdzającej niepodleganie ubezpieczonej ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek.

W skardze kasacyjnej ubezpieczona zarzuciła: I. naruszenie przepisów postępowania w zakresie mającym wpływ na wynik, a mianowicie: 1) art. 224 § 1 w związku z art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegające na nierozpoznaniu wszystkich zarzutów apelacyjnych; 2) art. 233 § 1 k.p.c., polegające na niewłaściwej ocenie

materiału dowodowego oraz braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego; 3) art. 233 § 1 w związku z art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji uznanie, że strony nie wykazały by łączący je stosunek prawny miał cechy stosunku pracy; II. Naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 22 § 1 i art. 229 § 1 i 4 k.p., przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że strony umowy o pracę nie nawiązały stosunku pracy; 2) art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez przyjęcie pozorności i nieważności umowy o pracę; 3) art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa), przez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że ubezpieczona nie podlega ubezpieczeniom społecznym na podstawie umowy o pracę; 4) art. 26 w związku z art. 11 k.p., przez ich niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, że ustalenie w umowie o pracę wysokiego wynagrodzenia może mieć wpływ na ustalenie czy dana umowa jest umową pozorną; 5) art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej w związku z art. 83 k.c., przez ich błędną wykładnię prowadzącą do uznania, iż organ rentowy zamiast skorzystania z uprawnienia zakwestionowania wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe w sytuacji kwestionowania wysokości wynagrodzenia wynikającego z umowy o pracę, w oparciu jedynie o tę przesłankę wywodzi, że umowa została zawarta dla pozoru.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - oczywistą zasadnością skargi wobec naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., poprzez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacyjnych podniesionych przez skarżącego w apelacji oraz po drugie - występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, czy wobec zakwestionowania przez organ rentowy zapisu umowy o pracę jedynie w zakresie wysokości wynagrodzenia pracownika, w szczególności poprzez wskazanie przez organ rentowy zaistnienia dysproporcji w stosunku do wynagrodzeń pozostałych pracowników, organ rentowy ma prawo wywodzić, iż jest to umowa zawarta dla pozoru w świetle przysługującego mu w takiej sytuacji w

ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej uprawnienia zakwestionowania wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05), a w konsekwencji ustalenia nieważności umowy o pracę tylko w części dotyczącej ustalenia wygórowanego wynagrodzenia i wydania decyzji ustalającej, że podstawą wymiaru składek było wynagrodzenie w kwocie niższej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Skarżąca odwołuje się do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oraz występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest

oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżąca nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność, gdyż nawet nie wskazuje, jakich zarzutów apelacyjnych Sąd drugiej instancji nie rozpoznał i z jakich względów ich nierozpoznanie prowadzić by miało w oczywisty sposób do uwzględnienia skargi. Sąd Najwyższy na etapie przedsądu nie jest zobowiązany do poszukiwania takich okoliczności w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych i formułowania za skarżącą prawidłowego wniosku w tym zakresie.

Z kolei zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02,

Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżąca powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wyłaniającego się - w jej ocenie - na tle art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej, jednak nie podejmuje nawet próby wykazania istnienia tej przesłanki. Przede wszystkim w uzasadnieniu wniosku nie można doszukać się jakiegokolwiek argumentacji jurejycznej zmierzającej do wykazania, że sformułowane przez skarżącą wątpliwości faktycznie istnieją i są na tyle poważne, że wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego. Wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania, jak czyni to skarżąca (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Niezależnie od tego, sama skarżąca twierdzi, że podnoszona przez nią kwestia została rozstrzygnięta przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05 (OSNP 2005 nr 21, poz. 338). Wreszcie nie wiadomo, jakie znaczenie dla wyniku sprawy miałyby mieć rozstrzygnięcie sformułowanej wątpliwości, skoro z ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku wynika również, że wolą stron nie było zatrudnienie ubezpieczonej w ramach stosunku pracy, a jedynie objęcie jej ubezpieczeniem społecznym, ubezpieczona nie świadczyła pracy na rzecz płatnika, a płatnik nie zamierzał korzystać z pracy ubezpieczonej.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

